

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Відокремлений структурний підрозділ
«Криворізький фаховий коледж Національного авіаційного університету»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник начальника коледжу
з навчально-методичної роботи

 Г.В. Даниліна

«31» 08 2022 р.

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

з навчальної дисципліни

«Державне та регіональне управління»
(назва навчальної дисципліни)

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр та назва галузі знань)

спеціальності 073 «Менеджмент»
(шифр та назва спеціальності)

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи для здобувачів вищої освіти денної форми навчання за спеціальністю 073 «Менеджмент»
(шифр та назва спеціальності)

з навчальної дисципліни «Державне та регіональне управління»
(назва навчальної дисципліни)

Відокремленого структурного підрозділу «Криворізький фаховий коледж Національного авіаційного університету». – Кривий Ріг, 2022. – 10 с.

Укладач: викладач, к.е.н. Кравченко Любов Олександрівна
(посада, наук. ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи обговорено на засіданні кафедри/циклової комісії менеджменту та логістики
(назва кафедри/циклової комісії)

Протокол № 1
від « 19 » 08 2022 р.

Завідувач кафедри/

Голова циклової комісії

 Смирнова Н.В.
(підпис) (П.І.Б.)

ПОГОДЖЕНО

Завідувач

навчально-методичного кабінету

 Кольчак М.М.
(підпис) (П.І.Б.)

« 30 » 08 2022 р.

1. Пояснювальна записка

Державне регулювання економіки покликане забезпечувати її рівновагу і сталий розвиток. Напрямки, форми і масштаби державного регулювання економіки визначаються характером економічних, соціальних, екологічних та інших проблем у будь-якій країні певного періоду.

Державне регулювання економіки в умовах сьогодення є системою типових заходів законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру, які здійснюють державні установи та суспільні організації з метою стабілізації та адаптації існуючої соціально-економічної системи до умов, що змінилися.

Процес регулювання економіки потребує комплексу організаційних, економічних, фінансових і управлінських заходів як складових ефективної реалізації політики соціального розвитку.

Основною метою сучасного державного регулювання економіки є його переведення на інтенсивний шлях розвитку з послідовним скороченням видатків на екстенсивне зростання і вкладень в інтенсифікацію ефективного використання вже створеного господарського потенціалу.

Саме на це орієнтовані дані методичні вказівки, розроблені для самостійного вивчення дисципліни «Державне та регіональне управління» здобувачами вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент».

Мета навчальної дисципліни «Державне та регіональне управління» – надати здобувачам вищої освіти знання щодо сутності, засобів, сфер, об'єктів і механізмів державного регулювання економіки, а також з'ясування ролі його інструментів: прогнозування, планування, програмування.

Вивчення навчальної дисципліни «Державне та регіональне управління» сприятиме підвищенню рівня загальноекономічної підготовки бакалаврів, формуванню у них навичок науково-аналітичного опрацювання проблем із позицій державних інтересів.

2. Загальні методичні вказівки

Самостійна робота з навчальної дисципліни «Державне та регіональне управління» спрямована на розширення знань здобувачів вищої освіти стосовно проблемних питань щодо виконання державою функцій на загальному та регіональному рівні, формування світогляду.

Виконання вказаних у даних методичних вказівках завдань передбачає самостійне їх вивчення здобувачами вищої освіти, керуючись рекомендованими літературними джерелами.

3. Орієнтований тематичний план з тем, які винесені на самостійну роботу

№ розділу, теми	Назва розділу і теми	Кількість годин на самостійну роботу
1	2	7
6 семестр		
Розділ №1. «Сутність і методологія державного та регіонального управління»		
1.1	Економічна природа державного регулювання економіки	6
1.2	Світовий досвід регулювання економіки	4
1.3	Структуруючі частини, цілі, сфери та принципи державного регулювання економіки	4
1.4	Функції державного регулювання економіки	4
1.5	Розмежування функцій державного регулювання за рівнем управління	2
1.6	Інструменти державного регулювання економіки	4
1.7	Методи державного регулювання економіки	4
	Всього за розділом №1	28
Розділ №2. «Норми і засоби державного та регіонального управління»		
2.1	Норми і нормативи державного регулювання економіки	4
2.2	Засоби державного регулювання економіки	12
	Всього за розділом №2	16
Розділ №3. «Сфери та об'єкти державного та регіонального управління»		
3.1	Особливості державного регулювання окремих сфер та об'єктів	10
3.2	Державне регулювання охорони природи та природокористування	9
	Всього за розділом №3	19
Всього за 6 семестр		63
Всього за навчальною дисципліною		63

4. Методичні вказівки до самостійної роботи

РОЗДІЛ №1. «СУТНІСТЬ І МЕТОДОЛОГІЯ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ»

Тема №1.1. Економічна природа державного регулювання економіки
(1. с. 9-43; 2. с. 6-14; 3. с. 3-26)

Питання для самоконтролю:

1. Що означає поняття «державне регулювання економіки»?
2. У чому полягає сутність кейнсіанського підходу?
3. Хто перший обґрунтував необхідність державного регулювання економіки?
4. Коли потрібне державне регулювання економіки?
5. У чому сутність теорії Лаффера?
6. Назвіть основні напрямки державної макроекономічної політики.
7. Хто є носіями економічних інтересів?
8. Які групи інтересів враховуються в процесі регулювання економіки?

Тема №1.2. Світовий досвід регулювання економіки
(1. с. 44-74)

Питання для самоконтролю:

1. Які відмінності між регулюванням економіки еволюційним шляхом і шоковою терапією?
2. Які особливості організації планування економіки Франції?
3. Охарактеризуйте головні моделі науково-технічного розвитку.
4. Яка специфіка механізму регулювання економіки Японії?
5. У чому специфіка регулювання науково-технічного розвитку Японії?
6. Проаналізуйте особливості регулювання соціальних процесів у Швеції.
7. Які підходи до регулювання зовнішньоекономічної діяльності використовуються в світі?

Тема №1.3. Структуруючі частини, цілі, сфери та принципи державного регулювання економіки
(1. с. 75-86; 2. с. 17-20; 3. с. 26-49)

Питання для самоконтролю:

1. Які основні критерії визначення державного макроекономічного регулювання?
2. Назвіть ознаки системи державного макроекономічного регулювання.
3. У чому полягають особливості субстанційної, сутнісної та функціональної структурних підсистем державного макроекономічного регулювання?
4. Від яких чинників залежать цілі державного регулювання економіки?

5. Назвіть основні складові класичного «набору» цілей державного регулювання економіки.

6. Охарактеризуйте загальні принципи державного регулювання економіки.

Тема №1.4. Функції державного регулювання економіки

(1. с. 87-100; 2. с. 14-17)

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть найважливіші функції уряду щодо підтримки господарської системи.

2. За рахунок розв'язання яких завдань уряд посилює та модифікує функціонування економіки?

3. Які заходи захисту конкуренції в Україні є доцільними?

4. Яких заходів повинен вжити уряд, щоб зменшити соціальну нерівність у суспільстві?

5. Що спричиняє виникнення монопольних структур?

6. У чому полягають основні завдання державних органів управління в реалізації функцій регулювання економіки?

7. Назвіть основні форми державного регулювання економіки.

Тема №1.5. Розмежування функцій державного регулювання за рівнями управління

(1. с. 208-215)

Питання для самоконтролю:

1. Чим зумовлена потреба в розмежуванні функцій державного регулювання за рівнем управління?

2. Розкрийте особливості функцій на державному рівні управління економікою.

3. Які функції управління економікою доцільно застосовувати на регіональному рівні і в чому їх сутність?

4. Яка мета розроблення плану або бізнес-плану підприємства?

Тема №1.6. Інструменти державного регулювання економіки

(1. с. 216-225; 3. с. 26-49)

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть основні чинні закони України, що використовуються в регулюванні економіки.

2. У чому полягає сутність прогнозування та планування в забезпеченні державного регулювання економіки?

3. Розкрийте особливості забезпечення розроблення плану інформаційною базою.

4. Які вимоги висуваються до розроблення плану?

5. Охарактеризуйте функції соціально-економічних і науково-технологічних програм.

Тема №1.7. Методи державного регулювання економіки
(1. с. 101-111; 2. с. 20-22)

Питання для самоконтролю:

1. Що розуміють під методами державного регулювання економіки?
2. На які групи поділяються методи державного регулювання за формами впливу на суб'єкти ринку?
3. Назвіть найсуттєвіші відмінності між адміністративними і економічними методами державного регулювання.
4. У чому особливості правових і адміністративних методів регулювання економіки?
5. Що таке економічні методи регулювання?
6. Охарактеризуйте основні способи державного регулювання економіки.

РОЗДІЛ №2. «НОРМИ І ЗАСОБИ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ»

Тема №2.1. Норми і нормативи державного регулювання економіки
(1. с. 112-121)

Питання для самоконтролю:

1. Які основні складові системи соціально-економічних норм і нормативів?
2. На чому ґрунтуються принципи розрахунку нормативів споживання товарів і надання платних послуг?
3. Проаналізуйте методи розроблення нормативів споживання товарів і надання платних послуг.
4. Назвіть основні етапи формування системи нормативних параметрів розвитку матеріальної бази соціальної інфраструктури.
5. Охарактеризуйте норми і нормативи, які використовують у регулюванні соціального розвитку.
6. У чому полягає особливість використання економіко-екологічних норм і нормативів у державному регулюванні окремих сфер природокористування?

Тема №2.2. Засоби державного регулювання економіки
(1. с. 122-159; 2. с. 42-61; 3. с. 169-183)

Питання для самоконтролю:

1. Що таке державний бюджет?
2. Яке призначення державного бюджету в регулюванні економічних відносин в країні?
3. Яка структура бюджетних відносин?

4. На які рівні поділяються бюджетні відносини?
5. Назвіть методи бюджетного впливу на економіку.
6. Який Закон України визначає методологію використання бюджету?
7. Назвіть та охарактеризуйте найважливіші бюджетні показники.
8. Що таке місцеві бюджети та яка їх роль у регулюванні фінансових відносин?
9. У чому економічна сутність місцевих бюджетів?
10. Які бюджети відносяться до обласних?
11. Які елементи містять міжбюджетні відносини в Україні?
12. Що таке податок?
13. Яка роль податків в процесі державного регулювання економіки?
14. Назвіть види податків.
15. Назвіть та розкрийте сутність принципів оподаткування.
16. Який вплив здійснюють податки на регулювання економічних процесів в країні?
17. Що таке ціна?
18. Розкрийте сутність економічного змісту ціни.
19. Назвіть види цін?
20. Які функції виконують ціни?
21. Як намагалися регулювати ціни у минулому столітті?
22. Що таке і яка сутність спостереження за цінами?
23. Назвіть етапи розвитку фондового ринку в Україні.
24. Яке значення державного замовлення для регулювання виробництва?
25. Назвіть види мита та митних податків.
26. Назвіть та охарактеризуйте види ліцензій та квот.
27. Яку роль відіграють квоти і ліцензії у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності?

РОЗДІЛ №3. «СФЕРИ ТА ОБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ»

Тема №3.1. Особливості державного регулювання окремих сфер та об'єктів (1. с. 160-193; 2. с. 81-97, 106-114; 3. с. 141-169, 196-211)

Питання для самоконтролю:

1. Які сфери охоплює державне регулювання?
2. Назвіть методи державного регулювання виробництва.
3. Яка сутність та мета державного регулювання виробництва?
4. Якими засобами забезпечується ефективність виробництва?
5. Чим зумовлюється міжгалузеве співвідношення?
6. Чим визначаються пропорції між промисловістю і сільським господарством?
7. Що передбачає економічна політика держави на галузевому рівні?
8. Що таке мале підприємництво і за якими критеріями воно визначається?
9. Назвіть переваги малого підприємництва в економіці країни.
10. Що зобов'язана робити держава для підтримки малого підприємництва?
11. Чим є фінансові ресурси за своєю сутністю?

12. Що впливає на обсяг фінансових ресурсів?
13. Яке значення інновацій для розвитку економіки?
14. Назвіть стимули державного регулювання в науковій та науково-технічній діяльності.
15. Що відносять до системи стимулів інноваційного процесу?
16. Назвіть види іноземних інвестицій?
17. Які існують правила проникнення іноземного підприємницького капіталу в національну економіку?
18. Яке призначення державного регулювання доходів?
19. Які елементи включає державне регулювання доходів населення?
20. Назвіть особливості сучасного розвитку соціальної інфраструктури.
21. Яка мета державного регулювання соціальної сфери?
22. Назвіть напрямки державного регулювання торгівлі.
23. Які особливості і пріоритети розвитку освіти і культури в Україні?
24. Що є об'єктами державного регулювання туристичної сфери?
25. Які заходи передбачає державне регулювання туристичної сфери?
26. Назвіть складові механізму державного регулювання туристичної сфери на місцевому рівні.
27. Якими засобами здійснюється державне регулювання підприємств харчування?
28. Що таке ринок праці і яке його значення?
29. Якими засобами держава регулює ринок праці?
30. Що є визначальними напрямками прямого економічного впливу держави на ринку праці в Україні?
31. Яке призначення зовнішньоекономічної політики?
32. Яке основне завдання зовнішньоекономічної політики?
33. Назвіть інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
34. Якими законами регулюється зовнішньоекономічна діяльність в Україні?

Тема №3.2. Державне регулювання охорони природи та природокористування (1. с. 194-207; 2. с. 115-122; 3. с. 211-221)

Питання для самоконтролю:

1. Чому природне середовище є сферою державного регулювання?
2. Назвіть функції регулювання охорони природи та управління природокористуванням, що здійснюються на державному рівні.
3. Які функції управління природокористуванням належать до регіонального рівня?
4. У чому специфіка місцевого рівня управління природоохоронною діяльністю?

5. Рекомендовані навчально-методичні матеріали для вивчення навчальної дисципліни

1. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник. – К.: Вікар, 2003. 262 с.
2. Третяк Г.С. Державне регулювання економіки та економічна політика: Навчальний посібник. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.
3. Ушакова Н.Г. Державне регулювання економіки: Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДУХТ, 2014. – 225 с.